

Ez az Elvira. Hányszor hallottam ki a nevéből, hogy „elvirágozik”. Mintha egy ikes ige lennék, aki napról napra mindinkább tisztában van vele, mi lesz a sorsa. Névnapi napom anyuka volt mindig az első, aki felköszöntött. Azért, mert az Elvira az ő némi irigykedéssel vegyes csodálatának eredménye volt. Paulusz Elvira, ezt a nevet még harminc év múltán is szinte lehelve, áhítattal tudta kimondani. Anyuka végtelen elhatározással, hogy ő más lesz, mint amit a kisalföldi falu nyújthat neki, mindenkivel összeveszett otthon, és már általános iskola után beköltözött Győrbe. Ott találkozott Paulusz Elvirával, egy orvos lányával, akik ugyan Erdélyből menekültek, mégis, ezek a „jött-mentek” anyám számára etalonná váltak. A lány, ez az Elvira maga volt a tökély. Nyelvekéket vett, táncolt, énekelt, természetesen jól tanult, és mégis volt benne egy adag már-már fiús csibészség, ami anyám szemében különösen bájossá tette. De talán leginkább mégis a szépsége. Lefestése szerint Elvira olyan volt, mint egy reneszánsz portré, mintha Michelangelo alkotta volna, anyagi és tökéletes, és mindennek egyáltalán nem ellentmondva, mégis e világi, tüzes, cserfes és huncut. Érettségi után elváltak az útjaik, és talán csak az osztálytalálkozó alkalmával látták egymást újból. De a közbeeső öt évben én évente egyszer legalább meghallgattam az ódát Elviráról. Február tizedikén, már-már olyan módon, mint ahogy a karácsonyi misén is felelevenítik a Jézuska születésének történetét, anyuka szinte gombnyomásra elkezdte mondani, hogy ő mindig milyen elégedetlen volt magával, és bár bízott a sorsban és saját vasakaratóban, hogy másképp alakul majd, mint nagyapóék élete, sose hitte komolyan, hogy Paulusz Elvira válik majd belőle – ellenben, ha lánya lesz... Apuka a Virág nevet adta volna, de ez ügyben nem volt apelláta. Megegyeztek, hogy ha fiú lesz a baba, apuka olyan nevet ad neki, amelyet játékos esze csak kitalálni képes (állítólag Tasziló lettem volna), de anyuka a maga részéről ragaszkodott az Elvirához. Hány névnap is? Azért nem olyan nehéz összeszámolni, pontosan negyvenhárom. Február tizedike hideg, sötét nap, de anyuka számára nagyobb ünnep volt, mint bármi egyéb, finomabb tortát sütött, mint születésnapomra, és két kezébe fogta az arcomat, úgy mondogatta: Az én kis Elvirám, Elvirácskám...!

Apuka akkor már súlyosan ivott, szerencsére az alkoholistáknak abba a fajtájába tartozott, aki nem agresszívvá vált a töméntelen töménytől és sörtől, hanem teljesen ellágyult, szinte a sok folyadék hatására maga is szétfolyt. Ült a konyhaszéken, vagyis inkább feküdt. Ilyenkor dudorászott, halkán, gyufaskatulyát pöckölgetett, egyszer kacarászott, máskor sírdogált. „Legbestiálisabb” tette az volt, hogy elénekelte a Hinta, palinta kezdetű gyermekdalocskát a saját átköltésében. Úgy hangzott, hogy: Hímtag, vagina, régi kurva, kis faszocska ugorj a picsába – zsupsz! Már senki nem botránkozott meg rajta, de ő bólogatott, rázta a fejét, igen, kedveskéim, mondta, ez ér valamit, csak ez, a költészet, az ad tartást, az ápolja a lelket. Paulusz Elviráról soha nem mondott egy szót se, igaz, engem sem hívott így soha, hanem Monyóknak. Ennek a névnek az eredetét sokkal nagyobb homály fedte, mint bármi más, és soha nem sikerült megtudnom, ki volt Monyók. Amennyiben kizárólag én, sokkal nagyobb megtiszteltetésnek kell vegyem, mint hogy „amúgy” Elvirának hívnak. Homályosan emlékszem még arra is, hogy apuka réges-rég megkérdezte, hogy: No, Monyókom, aztán mit kérsz a névnapodra?, és én, ki tudja, honnan ötlött az eszembe, azt feleltem, hogy: Hurkát! Amikor anyuka behozta a tortát, amin ugyanúgy gyertya égett, mint egy születésnapin, apuka előhúzott a zsebéből egy gyönyörű karika véres hurkát, és mielőtt még bárki közbeavatkozhatott volna, elhelyezte a torta tetején, úgyhogy a gyertyák a megsült, de már kissé megráncosodott bőrű hurkára vetették ünnepi fényüket. Apuka szeme csillogott, anyuka két keze pedig fogta az arcomat, éreztem, hogy erővel fordítja el a fejemet a hurkás tortától, hogy rá nézzek, és úgy mondta: Isten éltesse, drága Elvirám.

Hát igen. Mi mindent lehet mesélgetni egyetlen szó kapcsán, ami engem jelöl, és persze jelöli még Paulusz Elvirát is, de talán legfőképpen kettőnk között anyukát, minden vágyával, álmával és keserűségével. Egy jó ideje csendesebbek már az Elvira-napok. Nincs torta rég, nem néz a szemembe mélyen. A történetet is hézagosan, kapkodva meséli csak el. Inkább arra tér ki, hogy milyen gyorsan elszelelt az élet. És hogy Paulusz Elvirát is megpróbálta a sors. Az első férje kapálógéppel levágta a lábát, és elvérzett. A másodikat megütötte a guta, de nem halt bele azonnal, évekig kellett pelenkázni, forgatni az ágyban. Ő maga is megcsúnyult, és ami még szomorúbb, gonosz lett. Görbülni kezdett a gerince, púp nőtt a hátán, vén boszorkává lett a csodálatos Paulusz Elvira. Február elején anyuka elmesélte, mit álmódott, pedig sose szokta.

Megint tanítottam, a legelső iskolámban, megismertem a zöldre festett, szekreteryszerű padokat. Hangosan mondtam, miközben a táblán mutogattam a pálcával az orosz főnévragozást, málcsik, málcshika, málcshiká, málcshiku, málcshikom, á málcshike, és még intettem is őket jó tanár nénihez méltóan, hogy ez az, amit még álmukból felkeltve kell tudniuk. Aztán megfordultam, és azt láttam, hogy az összes gyerek úgy néz ki, mint Paulusz Elvira. Egytől egyig. Mind rám néz, szépen ül, figyel, de egy kis idő múltán azt is észrevettem, mi az, ami olyan furcsa. A mosolyuk, vagyis inkább a vigyoruk torz volt, félreállt a szájuk, és az egyik szemfoguk ettől gonoszul villant elő. Azt éreztem, minden hiába. Harminchat Paulusz Elvira, akik csak látszólag tisztelnek és figyelnek rám, igazából utálnak. Hiába szeretem őket teljes szívemből.

Itt anyuka egy pillanatra várt. Majd megkérdezte. Eljössz velem hozzá megköszöntenem a neve napján? Ki tudja, megéri-e a következőt.

Vonattal mentünk. A barna februári táj és a sűrű varjú-felhők eszembe juttatták apuka temetését, ami ugyan decemberben volt, de ugyanilyen ringyes-rongyos égt alatt, és akkor is azt éreztem, hogy az anyuka szervezte iskolai kórus bánatosra hangszerelt dalocskái teljesen feleslegesek, hiszen itt vannak a varjak, és ők pontosan azt és úgy mondják, ami e pillanatban a legnagyobb igazság. Hogy kár, milyen végtelen, akár millió varjútorokkal sem teljesen elkárhozható kár.

Ültem és néztem Paulusz Elvirát. A feje búbján ritkás, vékony hajszálak meredeztek, vörösre festve. Kitépkedett szemöldöke helyén szürke ceruzával húzott egy vonalat, ami cikcakkosra sikeredett. Öblös fotelben gubbasztott, vagyis inkább feküdt, mert a gerincbaja miatt nem tudott rendes testtartást felvenni.

Amíg anyuka beszélt, és érezhető módon ezerszer vidámabbnak akart látszani, mint amilyen valójában volt, lehet, azzal a szándékkal, hogy Elvira (majdnem úgy mondtam, az „ő Elvirája” – de hát az mégis csak én vagyok!) ne szólalhasson meg, ne kezdje el a panaszárdatot, mi ketten, Elvirák merőn néztük egymást.

Mi tagadás, én némi döbbenettel. Ugyan régóta tisztában lehettem vele, hogy Elvira (néni) már nem az a hamvas leányzó, aki

varázslatos lényével megigézte anyukát, olyannyira, hogy az élettől semmi egyébire nem vágyott, csak egy Elvirára, ám a látvány, a végső ráismerés mégis rosszul esett. Mert kicsit úgy kellett gondolkodjam: íme, itt van ő, aki én kell legyek. Nem tudom, voltam-e valaha is olyan, annyira Elvira, mint Elvira volt, de az nagyon is valószínű, hogy az öregedésben, a romlásban méltó lehetek még hozzá.

Néztem a szájánál összefutó ráncokat, ahogy elvékonyodott, vértelen ajkai moccantak. Mintha a protézisét igazgatta volna, a szája el- elnyílt. Amikor újból világító kék szemébe néztem, rájöttem, hogy nem, nem erről van szó. Elvira beszél, még hozzá hozzám beszél. És a következő pillanatban, bár ő továbbra is néma maradt, csak anyuka fújta a magáét, mintha újból órát tartana, és le akarná kötni, ezúttal a kettő, számára megmaradt Elvira figyelmét, hallottam, ahogy lassú szóval mondja, amit aztán sose fog kimondani.

Látlak, édesem, látlak. Anyád sokat mesélt rólad. Próbáltalak elképzelni. Gondolom, te is engem. Holott mindenki elképzelhetetlen. És megismerhetetlen. Most itt állunk egymás előtt. Elvira és Elvira. Nem tudom, anyád mit gondol. Ő mindig is túl lelkes volt. Naiv. Ha bántani akamám, úgy is mondhatnám, butuska. De mért bánthanám? Jót akart. És én jó voltam. Szép voltam. Biztos nem hiszed.

Sebaj. Tudom, amit tudok. Látlak téged. Nem vagy Elvira. Legalábbis nem olyan, mint én. Lehetnél volna Margit vagy Gertrúd. Talán úgy... Van az a rémes mondás, hogy szülők bűneiért a gyerekek fizetnek meg. Kiegészíteném azzal, hogy a szülők vágyaiért még inkább. Mindegy. Azért jó, hogy eljöttél, legalább látom. Neved ki érte, de nekem ez öröm, tényleg. Megédesítettétek a napomat. Én vagyok az egyetlen, az igazi Elvira. Úgyhogy köszönöm néked, kedveském, hálásan köszönöm.

Anyukára néztem, aki elkerekedett szemmel azonnal abbahagyta a szövegelést.

Mi van?, kérdezte rémülten.

A vonat, feleltem, és rögvést fel is álltam.

Már annyi idő van?

Annyi, mondtam, és Elvirára néztem.

Kicsit összeszűkült a szeme, és újból kinyílt a szája.

És megszólalt: Induljatok, ha indulnotok kell. Nincs annál bosszantóbb, elkésni valahonnan. Siessetek hát.

Kategória: vers, próza

Denumire autor: Méhes Károly

Látó Szépirodalmi Folyóirat